

ISSN: 2146-1961

Topcubaşı, T. & Kabapınar, Y. (2024). Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Örnek Olay Yönteminin Etkililiği, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 15(58), 1870-1895.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.5603>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE GAZETE HABERLERİYLE DESTEKLENMİŞ ÖRNEK OLAY YÖNTEMİNİN ETKİLİLİĞİ*

Tolga TOPCUBAŞI

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, ttopcubasi@29mayis.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4660-8903

Yücel KABAPINAR

Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, ykabapinar@marmara.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6039-0096

Gönderim tarihi: 11.04.2024

Kabul tarihi: 04.11.2024

Yayın tarihi: 01.12.2024

Öz

Günümüz eğitim anlayışında, öğrencilerin yalnızca bilgiye ulaşması değil, aynı zamanda bilgiyi analiz edebilmesi ve eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilmesi önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, Hayat Bilgisi dersinde gerçek yaşamla bağlantılı öğretim yöntemlerinin kullanılması, öğrencilerin aktif öğrenme süreçlerine katılımını artıran etkili bir yaklaşımdır. Gazete haberleriyle desteklenmiş örnek olay yöntemi, öğrencilere hem toplumsal olayları anlama hem de bu olaylar üzerinden çözüm üretme becerisi kazandırmayı hedefleyen yenilikçi bir yöntemdir. Bu çalışmanın amacı, Hayat Bilgisi derslerinde gazete temelli örnek olayların kullanıldığı öğretim etkinliklerinin tasarlanması, uygulanması ve bu etkinliklerin etkililiğinin değerlendirilmesidir. Araştırma kapsamında, birinci sınıf öğrencilerinin Hayat Bilgisi dersinde gazete temelli örnek olaylara dayalı olarak ortaya koyduğu ürünlerin nitelikleri analiz edilmiştir. Çalışmada, amaca uygun olarak nitel araştırma yöntemleri tercih edilmiş ve eylem araştırması modeli uygulanmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu, İstanbul Bağcılar ilçesindeki bir devlet okulunda öğrenim gören, 22 kız ve 19 erkek olmak üzere toplam 41 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde, gazete temelli örnek olay merkezli hazırlanan öğretim sürecinin ses kayıtları, öğrencilerin çalışma yapıları ve araştırmacının tuttuğu günlüklerden yararlanılmıştır. Ses kayıtlarındaki diyaloglar değiştirilmeden yazıya aktarılmış ve sınıf içi iletişim kesitleri, önceden belirlenen ölçütlere göre analiz edilmiştir. Çalışma yapıları ise hazırlanmış rubrikler aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin ürünlerinin büyük çoğunluğunun "çok nitelikli" ve "nitelikli" olduğunu göstermiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin çoğu, bu yöntemi ilk kez deneyimlemiş olmalarına rağmen, örnek olaylardaki karakterlerle empati kurabilmiş, olayları ahlaki açıdan değerlendirebilmiş ve soyut kavramların anlamlarını sorgulayabilmiştir. Ayrıca öğrenciler, sunulan örnek olayları farklı bakış açılarıyla ele alarak, sınıfta geniş bir yanıt çeşitliliği sağlanmasına katkıda bulunmuştur. Bu öğrenme ortamında öğrencilerin sosyal olayları algılayıp yorumladığı, eleştirebildiği ve farklı görüş, duygu ve değer yargılarını karşılaştırma fırsatı bulduğu gözlemlenmiştir; bu durumun her öğrenciye farklı yararlar sağlayacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Örnek olay, gazete temelli örnek olay, hayat Bilgisi, eylem araştırması.

Sorumlu Yazar: Dr. Öğr. Üyesi Tolga TOPCUBAŞI, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, ttopcubasi@29mayis.edu.tr

Etik Kurul Onayı: Bu çalışmanın verileri 2018 yılında toplanmıştır.

İntihal/Etik: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir.

* Bu çalışma yazarın 2020 yılında Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı / Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı'nda tamamladığı 'Hayat bilgisi dersinde gazete haberleriyle desteklenmiş örnek olay yönteminin etkililiği: Bir eylem araştırması' başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

THE EFFECTIVENESS OF IMPLEMENTING A NEWSPAPER REPORTS-SUPPORTED CASE STUDY METHOD IN LIFE STUDIES COURSE

ABSTRACT

In today's educational approach, it is important for students not only to access information but also to analyze and critically evaluate it. In this context, the use of teaching methods linked to real life in the Life Science course is an effective approach that increases students' participation in active learning processes. The case study method supported by newspaper news is an innovative method that aims to provide students with the ability to both understand social events and to produce solutions through these events. The aim of this study is to design, implement, and evaluate the effectiveness of teaching activities that utilize newspaper-based case studies in Life Sciences lessons. The study analyzes the quality of the products created by first-grade students in the Life Sciences course using newspaper-based case studies. In line with the study's objectives, qualitative research methods were chosen, and an action research model was adopted. The participant group consists of 41 first-grade students (22 girls and 19 boys) from a public school in the Bağcılar district of Istanbul. During the data collection process, audio recordings of the teaching sessions based on newspaper-centered case studies, student worksheets, and researcher journals were used. The dialogues from the audio recordings were transcribed verbatim, and classroom communication excerpts were analyzed based on pre-determined criteria. The student worksheets were assessed using rubrics. The findings indicate that the majority of the students' products were evaluated as "highly qualified" and "qualified." Although most first-grade students experienced this method for the first time, they were able to empathize with the characters in the case studies, evaluate the events from a moral perspective, and question the meanings of abstract concepts related to the events. Additionally, the students approached the presented case studies from different perspectives, contributing to a diverse range of responses in the classroom. In this learning environment, it was observed that students perceived and interpreted social events, criticized them and had the opportunity to compare different opinions, feelings and value judgments; it can be said that this situation will provide different benefits to each student.

Keywords: Case study, newspaper-based case study, life Science, action research.

GİRİŞ

Günümüzde eğitim sistemleri, bireylerin sadece bilgiye ulaşmasını değil, aynı zamanda bu bilgiyi etkin bir şekilde kullanarak becerilerini geliştirmesini ve değerlerini içselleştirmesini hedeflemektedir. Bilgiden ziyade beceri ve değerlerin öne çıkmaya başladığı günümüzde, karar verme becerisi yüksek, eleştirel düşünebilen, problem çözebilen, yaratıcı düşünebilen bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bilgiye ulaşmanın kolay olduğu bu süreçte, önemli olanın birçok bilgi arasından kendisi için en uygun ve işlevsel olanı seçme, bilgiyi işleyebilme ve doğru kullanabilme olduğu gerçeğidir. Bu bağlamda düşünüldüğünde çağa uygun eğitim yaklaşımı; bilgi aktarmaktan ziyade öğrencileri doğru bilgiye nasıl ulaşılacağı konusunda yönlendirme yapabilen, bilgiyi işleyebilen, düşünme becerileri yüksek, çağın gerekliliklerine uyum sağlayabilen ve sosyal hayatta karşılaştığı sorunlara çözümler üretebilen bireyler yetiştirmek olmalıdır (Dede, 2010). Bu kapsamda, eğitimde kullanılan her dersin öğrencilerin temel yaşam becerilerini geliştirme potansiyeli değerlendirilmelidir. Hayat bilgisi dersi, öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri sorunlar karşısında çözüm üretme becerilerini geliştiren ve onları hayata hazırlayan en önemli derslerden biri olarak kabul edilir. Bu ders, öğrencilerin sosyal hayatta karşılaşılabilecekleri problemleri tanıma ve bu problemlere nasıl yaklaşacaklarına dair deneyim kazanmalarını sağlayarak, bireylerin kendi çıkarımlarını yapmalarına olanak tanır.

Hayat bilgisi dersinin amacı, öğrencileri demokratik bir toplumda bilinçli yurttaşlar olarak yetiştirmek ve sosyal yaşamda karşılaşılabilecekleri sorunlar karşısında mantıklı kararlar almalarını sağlamaktır (Belet, 1999). Bu ders kapsamında kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler sayesinde öğrenciler, sosyal hayatta karşılaştıkları problemlere çözüm geliştirme deneyimi kazanır (Kabapınar ve Baysal, 2004). Özetle, hayat bilgisi dersi, öğrencilerin sosyal yaşamda karşılaşılabilecekleri sorunlara önceden hazırlıklı olmalarına katkı sunar (Özkan, 2010).

Hayat bilgisi dersleri, öğrencilerin gerçek yaşamda karşılaştıkları sosyal olaylara çözüm bulmalarını ve kendilerini ifade edebilmelerini desteklediği için, bu derslerde örnek olay yönteminin uygulanması önemlidir. Örnek olay yöntemi, belirli bir olay ya da problemin yazılı ya da sözlü olarak sunulmasının ardından, öğrencilerin konu hakkında tartışarak çözüm ve öneriler geliştirdiği bir yaklaşımdır (Aydın, 2011).

Örnek olay temelli eğitimde yaşamdan bir olayın ayrıntılı bir şekilde ele alınması ve tartışılması sağlanır. Bu tartışma ortamında öğrenciler günlük yaşamdan unsurlarla iç içe olarak gerçek hayatı deneyimleme şansı kazanmaktadır (Farahani ve Heidari, 2013). Örnek olayların gerçek yaşanmış durumlara dayanması gerekmesede, yaşamla uyumlu ve ikna edici bir şekilde tasarlanmış olmaları büyük önem taşımaktadır (Elksnin, 2001).

Örnek olay yöntemi, problem durumlarına odaklanarak öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmelerine ve sorunlara farklı perspektiflerden yaklaşmalarına olanak tanır (Badger, 2010). Tartışma temelli bir öğretim yöntemi olarak kabul edilen örnek olay tabanlı öğrenme, öğrencilerin eleştirel düşünme ve iletişim becerilerini (Noblitt, Vance ve Depoy-Smith, 2010; akt. Roberts ve Ryrie, 2011), karar verme becerilerini

(Brauer, Hanning, Arocha, Royall, Goy ve Grant, 2009; akt. Roberts ve Ryrie, 2011) ve değerlendirme yetilerini (Charters, Guntz ve Schoner, 2009; akt. Roberts ve Ryrie, 2011) geliştirmelerine katkı sağlar.

Örnek olay, öğrencilerin sosyal olayları irdelemelerini ve değerlendirmelerini sağlayarak ulaşılmaması gereken sonuçları doğrudan almak yerine kendilerinin ulaşmasını sağlayan ve bilgiyi içselleştirmelerine olanak sağlayan yapılandırmacı yaklaşıma uygun bir öğretim yöntemidir. Örnek olaylar bireye bir sorunla karşılaştığında, nasıl bir tavır takınması gerektiği ve soruna ne tür çözümler üretebileceğini göstermesi konusunda deneyimler sunmaktadır. (Kabapınar, 2009, s.66). Kabapınar ve Baysal'a (2004) göre, örnek olay yöntemi; öğrencilerin derse aktif katılım sağlaması, konu ile ilgili farklı bakış açılarını ortaya koyması ve farklı fikirlerin tartışılmasına zemin hazırlaması açısından hayat bilgisi dersinde kullanılması önemlidir (Gözütok, 2006).

Bilişsel psikologlar, ilkökul birinci kademedden başlayarak dergilerdeki öyküler veya kitle iletişim araçlarında yer alan güncel sosyal olayların eğitimde kullanılabileceğini öne sürmektedirler. Öykülerle karşılaştırıldığında, gazetelerdeki haberlerin hayali bir kurgunun ötesine geçip, yaşanmış bir olayın gerçeklik hissini vermesi ve bu sayede daha kalıcı etkiler yaratabileceği düşünülmektedir (Kabapınar ve Baysal, 2004). Bu nedenle, örnek olayların gazetelerden alınan haberlerle oluşturulması önerilebilir; çünkü bu haberler hem gerçek yaşamdan alınmış içerikler sunmakta hem de çoğunlukla çatışmalı durumlar içermektedir. Öğretmenler, gazete haberlerini ders kazanımlarına göre planlayarak etkin bir şekilde kullanabilirler. Gerçek bir olaydan alınmış olması, gazete temelli örnek olayların öğrencilerin ilgisini çekme ve etkili olma olasılığını artırmaktadır (Kabapınar, 2012).

Öğrencilerin, hayatın içinden gerçek sorunlarla karşı karşıya kalıp mantıklı çıkarımlar yapabilmeleri için en etkili yöntemlerden biri derslerde gazete haberlerinin kullanımınıdır (Kabapınar ve Baysal, 2004). Gazeteler, geniş bir konu yelpazesi sunmaları, görsel zenginlik (resim, fotoğraf, grafik, harita vb.) içermeleri ve her yaş grubuna hitap eden güncel bilgiler barındırmaları nedeniyle, Hayat Bilgisi derslerinin amaçlarına uygun bir kaynak haline gelmektedir. Gazete haberleri aracılığıyla öğrenciler, sosyal yaşamdaki ilginç sorunlara çözüm arama şansı bulur. Aynı zamanda gazeteler, öğrencilere gözlem yapma, soru sorma, bilgi arama, fikirlerini tartışma ve düşüncelerini geliştirme fırsatı tanır. Bu süreçte öğrenciler, okulda öğrendikleri bilgileri gazetelerden edindikleri bilgilerle birleştirerek kendi düşünme becerilerini geliştirme ve yeni araştırma süreçlerine dahil olma olanağı elde ederler (Akbaba, 2014; Deveci, 2005).

Hayat bilgisi dersinin amaçları ve hedefleri göz önünde bulundurulduğunda bu dersin yaşama dönük, hayata dair birçok kazanım ve beceri barındıran bir ders olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Bu anlamda düşünüldüğünde gerçek yaşamı sınıfa taşıyan, güncelliğini daima koruyan görsel ve yazılı anlamda zengin materyaller olan gazetelerin bu derslerde kullanılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Öğretim aracı olarak önemli bir materyal olan gazeteler, öğretim programındaki diğer derslere nazaran hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin konularına daha kolay uyarlanabilir. Çünkü hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin konularının çoğu günlük hayatla ilişkili konulardır.

Bu bilgiler ışığında, hayat bilgisi derslerinde gazete temelli örnek olay yönteminin etkililiğini incelemek, bu araştırmanın ana odak noktasıdır. Bu bağlamda, araştırmanın temel amacı, hayat bilgisi dersinde gazete haberleri kullanılarak desteklenen örnek olay yönteminin kullanımının etkililiğini değerlendirmektir.

Bu çalışma kapsamında aşağıdaki soruya yanıt aranmaktadır:

- Gazete haberleriyle desteklenmiş örnek olay yönteminin kullanıldığı hayat bilgisi dersinde öğrencilerin ortaya koydukları ürünlerin niteliği nasıldır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçlarının hazırlanması, uygulanması ve elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, çalışmanın amacına uygun olduğu düşünüldüğünden nitel araştırma yöntemleri tercih edilmiş ve eylem araştırması modeli benimsenmiştir. Çalışma, Berg'in (2001) sınıflamasına göre "teknik/bilimsel/işbirlikçi" eylem araştırması türüne ve Hendricks'in "sınıf içi eylem" araştırmasına uyum göstermektedir. Bu yaklaşımlar, belirlenen kuramsal çerçeveye dayalı olarak bir uygulamayı test etme veya değerlendirme amacını taşıdığı için bu araştırmanın yapısına uygundur (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 296). Hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek olaylara dayalı bir kuramsal çerçevenin varlığı ve araştırmanın bu çerçeveye uygun şekilde yürütülmesi, teknik/bilimsel/işbirlikçi eylem araştırması ile örtüştüğünü göstermektedir.

Çalışma Grubu

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğretim sürecini değerlendirmek amacıyla çalışma grubu olarak İstanbul ilinin Bağcılar ilçesinde 2017-2018 eğitim öğretim yılında bir devlet okulunun 1. sınıfında bulunan 21'i kız 20'si erkek olmak üzere toplam 41 kişilik bir öğrenci grubu seçilmiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerden en küçüğü araştırmanın başladığı tarihte 73 aylık iken, en büyüğü 86 aylıktır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerden 3'ü sığınmacıdır. Bu öğrencilerden biri Türkçe'yi çok az bilmekte ve iletişim kurmakta zorlanmaktadır. Fakat diğerlerinin Türkçesi ve arkadaşlarıyla olan iletişimi iyidir. Uygulama yapıldığı süreçte okuma yazmaya geçemeyen 3, çok yavaş okuyan ve okuduğunu anlamakta zorlanan 2 öğrenci vardır. Bu öğrencilerin dışındaki 36 öğrenci okuma yazmaya geçmiştir ve okuduklarını anlamada ve yazmada iyi düzeydedirler. Çalışma grubu, araştırmacının uygulamanın gerçekleştiği okulda öğretmen olmasından dolayı amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği, araştırmacının ulaşım kolaylığı sağlanan grupları seçtiği bir örnekleme yöntemidir. Bu teknik, zaman, maliyet veya araştırmacının mevcut durumu gibi nedenlerle tercih edilir (Patton, 2014).

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak gazete temelli örnek olaylara dayalı öğretim sürecinin ses kayıtları, öğrencilerin çalışma yaprakları ve araştırmacı günlüklerinden yararlanılmıştır. Hayat bilgisi dersinde gazete haberlerine dayalı olarak hazırlanan öğretim sürecinin sınıf içi iletişimini değerlendirebilmek amacıyla, ders esnasında gerçekleştirilen etkinlikler ses kaydı ile kaydedilmiştir. Ses kayıtlarının alınması sırasında, gönüllülük esasına uyulmuş ve öğrenci velilerinden, ayrıca öğrencilerden gerekli izinler alınmıştır. Gazete haberleri üzerinden yapılan tartışmalar ve soru-cevap etkinliklerinin kaydedilmesi, sınıf içi iletişim kalitesini, öğrencilerin derse katılımını ve uygulamanın etkililiğini değerlendirmek için yapılmıştır. Kaydedilen seslerin amacı öğrencilere önceden açıklanmış ve kayıtların gizliliği sağlanarak öğrencilerin endişeleri en aza indirilmeye çalışılmıştır. Bilimsel etik kuralları doğrultusunda, araştırmaya katılan öğrencilerin gerçek isimleri kullanılmamış, bunun yerine sosyokültürel yapıya uygun benzer isimler tercih edilmiştir.

Veri Toplanması ve Analizi

Araştırmacı, hayat bilgisi dersinde gazete haberleriyle desteklenen öğretim sürecine ilişkin tüm ses kayıtlarını titizlikle deşifre ederek, öğrenci ve öğretmen arasındaki tüm diyalogları analiz etmiş ve sürece dair önemli bilgilere ulaşmıştır. Ses kayıtları, ikinci bir araştırmacı tarafından da incelenerek verilerin tutarlılığı değerlendirilmiş ve herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu araştırmada ses kayıtlarının, temel veri toplama aracı olduğu vurgulanmalıdır. Çünkü gazete haberleriyle desteklenen öğrenme ortamında esas üzerinde durulması gereken konu sınıf içi iletişimdir. Öğrencilerin kendi aralarındaki ve öğretmenleriyle olan etkileşimlerinin bu ortamda nasıl değiştiğini ve geliştiğini anlayabilmek için toplamda 24 ders saati boyunca ses kaydı yapılmıştır. Bu süreçte, gazete haberleriyle desteklenen derslerde yer alan 8 kazanıma yönelik olarak tüm öğrenci ve öğretmen konuşmaları eksiksiz olarak deşifre edilmiştir. Deşifre edilen metinlerden, her kazanıma uygun olarak örnek olay yöntemine uyumlu öğrenci diyalogları seçilmiş ve bulgular bölümünde bu kesitlere yer verilmiştir. Bu metinlerde aranan ölçütler şunlardır:

- Öğrencilerin gazete haberi ile ilgili sorulara verdikleri nitelikli yanıtlar,
- Farklı bakış açılarını içeren cevaplar,
- Diğer görüşlere saygı içeren ifadeler,
- Farklı kişiler, olaylar ya da durumlara yönelik empati kurma ifadeleri,
- Olayları ahlaki açıdan değerlendiren sözcükler,
- Arkadaşlarının görüşlerine katılım durumunu anlatan ifadeler,
- "Bence/bana göre" gibi kişisel görüş ifade eden kalıplar,
- Öğrenme sürecinde düşüncelerinde değişim yaşandığını gösteren cümleler.

Gazete haberlerinin derslerdeki etkililiğini belirlemek için araştırmacı tarafından gazete haberlerine dayalı olarak hazırlanan çalışma yaprakları kullanılmıştır. Çalışma yapraklarının öğrenciler tarafından tamamlama

düzeyleri, her bir yaprak için hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiş ve araştırmacı tarafından farklı kategorilere ayrılmıştır. Çalışma sayfalarının analizi "çok nitelikli", "nitelikli", "ortalama", "geliştirilmeli" ve "boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride yapılmıştır. İkinci bir araştırmacı tarafından yapılan analizler sonucunda, ulaşılan kategoriler temel alınarak tutarlılık ve güvenilirlik değeri hesaplanmıştır. İki analiz arasındaki uyum, Miles ve Huberman'ın (1994: 64) "Güvenirlik=Uzlaşma Sayısı / (Uzlaşma Sayısı + Uzlaşmama Sayısı)" formülü ile hesaplanmış ve çalışma yapraklarının ortalama güvenilirlik değeri 0,88 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,70'in üzerinde olması, araştırmacının güvenilirliği açısından oldukça önemlidir.

Uygulama Süreci

Hayat bilgisi dersinde gazete temelli örnek olay etkinliklerini oluşturmak amacıyla önce uygun kazanımlar belirlenmiştir. Bu çalışma, ilkokul 1. sınıf Hayat Bilgisi dersinde yer alan 8 kazanım üzerinden gerçekleştirilmiştir. Ancak, çalışma sınırlılıkları nedeniyle "Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir." ve "Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir." kazanımları detaylı olarak incelenmiş, diğer kazanımlar genel olarak değerlendirilmiştir. Belirlenen kazanımlara uygun gazete haberleri seçilmiş ve bu haberlerin dili, öğrenci seviyesine uygun hale getirilmiştir. Daha sonra, haberler üzerinde öğrencilerin düşünsel, ahlaki ve empatik yönlerini geliştirecek sorular hazırlanmıştır. Bu çalışmada kullanılan gazete haberleri Ek-1'de, yan etkinlikler olarak hazırlanan çalışma yaprakları Ek-2'de, çalışma yapraklarının değerlendirme ölçütleri ise Ek-3'de sunulmuştur. Gazete haberleri, sorular ve çalışma yaprakları, sınıf öğretmenleri ve alan uzmanı akademisyenlere değerlendirilmek üzere sunulmuş; alınan geri bildirimler doğrultusunda sorular sadeleştirilmiş ve değerlendirme kriterleri daha anlaşılır hale getirilmiştir.

Çalışma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, birinci sınıfın ikinci döneminde 2 Nisan 2018 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır. Bu tarihin seçilme nedeni, öğrencilerin okuma yazma becerilerini kazanmış olmasıdır. Her bir kazanım için üç ders saati planlanmıştır. Öğretim süreci şu aşamalardan oluşmuştur: Kavram İrdeleme Süreci, Örnek Olay Sunumu, Örnek Olay Analizi, Yan Etkinlikler, Ürün Sergileme ve Sonuç Değerlendirme. İlk aşamada, öğrencilere kazanımla ilgili temel kavramlar hakkında sorular sorulmuş, ardından gazete haberi okunmuştur. Öğrencilerin haberi anladığını kontrol etmek için metin kavrama (5N 1K) soruları sorulmuştur. Daha sonra, gazete haberinin düşünsel, ahlaki ve empatik açıdan analiz edilmesi sağlanmıştır. Bu süreçten sonra öğrenciler, kazanımlara uygun etkinlikleri tamamlayarak sınıfta sunum yapmış ve dersin sonunda genel bir değerlendirme yapılmıştır. Üç ders saatlik süreç şu şekilde planlanmıştır:

Birinci ders:

- Kazanımla ilgili gazete haberinin okunması ve metin kavrama sorularının sorulması.
- Gazete haberinin analizine yönelik düşünsel, ahlaki ve empatik soruların sorulması.
- Gazete haberine dayalı sunum, soru-cevap ve tartışma etkinliklerinin yapılması.

İkinci ders:

- Kazanımlara yönelik hazırlanmış etkinliklerin öğrenciler tarafından gerçekleştirilmesi.

Üçüncü ders:

- Öğrencilerin tamamladıkları etkinliklerin sınıfta sunulması.
- Genel değerlendirme yapılması ve ulaşılan sonuçların tahtaya yazılması.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir. Bu çalışmanın verileri 2018 yılında toplanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, gazete haberlerine dayalı olarak gerçekleştirilen sınıf içi etkileşimin ses kayıtları, öğrencilerin doldurduğu çalışma yapırları ve araştırmacının tuttuğu günlüklerin analizinden elde edilen bulgular sunulacaktır.

"Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir." Kazanımı Kapsamında Hazırlanan Gazete Temelli Örnek Olay Öğretim Sürecine İlişkin Bulgular

"Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir." kazanımı kapsamında hazırlanan gazete temelli örnek olay öğretim sürecine ilişkin sınıf içi iletişim kesitleri ve bazı öğrenci çalışmaları aşağıda sunulmuştur. Öğrencileri derse güdüleme ve kazanıma ait temel bilgileri verme süreci (kavram irdeleme süreci) bittikten sonra kazanımla ilgili öğrencilerin seviyelerine uygun hayatın içinden yaşanmış bir örnek olay (gazete haberi) öğrencilere okunmuştur. Gazete haberini irdelemeleri için öğrencilere araştırmacı tarafından gazete haberi ile ilgili düşünsel, ahlaki ve empatik bazı sorular sorulmuştur. Araştırmacının gazete haberi ile ilgili "Siz Mertcan'ın yerinde olsaydınız Mertcan'ın yaptığını yapar mıydınız? Neden?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti

Araştırmacı: *Siz Mertcan'ın yerinde olsaydınız Mertcan'ın yaptığını yapar mıydınız? Neden? (Empatik) Çocuklar düşüncenizde özgürsünüz. Herkes farklı düşünebilir. Herkes kendi düşüncesine göre cevap versin.*

Bedirhan: *Yapardım Çünkü o kedi oradan nasıl çıkacak. Elimi ısırma bile çıkarmaya çalışırdım*

İclal: *Yapardım. Çünkü ben hem hayvanları seviyorum hem de kurtarmayı da çok severim. Yardım etmeyi de çok seviyorum.*

Hayrunnisa: *Öğretmenim ben yapardım da yapmazdım da. Yapmama nedenim ben kedilerden birazcık korkuyorum. Eğer itfaiyeyi arayacaksam da ben kediyi hiç ellemeyeceksem yapardım.*

Eda: *Kedileri kurtarmak güzel bir şey. Çünkü niye. Kedileri herkes sever ve de hayatımızı çok sever.*

Birkan: *Öğretmenim ben itfaiyeyi hiç aramadan kendim kurtarmaya çalışırım. İtfaiyeyi meşgul etmem. Ama baktım tek başıma çıkaramıyorum yoldan geçen bir amcadan yardım isterim Onlar da kurtaramazsa kediyi o zaman itfaiyeyi arardım.*

Damla: *Ben yapmazdım öğretmenim. Çünkü kedi elimi ısırabilirdi.*

Yusuf: Ben yapardım öğretmenim. Çünkü kedi orda zarar görebilirdi. Aç ve susuz kalıp ölebilirdi.

Asel: Ben yapmazdım. Çünkü kediyi elleyerek çıkartmam gerek. Ellersem annem dedi bana kedinin tüyü boğazıma kaçıp şey yapabilir hasta yapabilirmiş beni. O yüzden hiç ellemezdim. Zaten annem izin vermiyor. Sadece bir kere okulun bahçesinde gelen kediyi ellemiştim. Onu da annemden izinsiz ellemiştim. Ama anneme söylemeyin öğretmenim.

Kevser: Öğretmenim yapardım. Çünkü o da bir canlı ve ben kedileri çok seviyorum.

Birkan: Öğretmenim aşılı olmayan kediler bazen insanlara saldırebiliyor.

Ertuğrul: Yapardım. Çünkü hayvanları çok seviyorum.

Esila: Yardım ederdim. Çünkü yani hayvanlar kaza yapınca onlara kıyamazdım.

Damla: Öğretmenim ben karar değiştirdim. Ben de yapardım.

Araştırmacı: Neden kararını değiştirdin?

Damla: Öğretmenim çünkü ben de arkadaşlarıma katılıyorum. Kedinin hayatını kurtarmak daha önemli. Ben korktuğum için yapmazdım demiştim ama korksam bile kurtarmaya çalışırdım. Ben kurtaramazsam itfaiyeye haber verirdim.

Umut: Hayvanları çok seviyorum. Yapardım.

Öğrenci yanıtlarından da görüleceği üzere, araştırmacının sorduğu soruya öğrencilerin çoğunluğunun katılım sağladığı, farklı görüşlerde cevapların olduğu, öğrencilerin birbirlerinin görüşlerine katılıp, katılmadıkları, hatta görüş değiştirdikleri, iletişim anlamından çok zengin bir öğrenme ortamı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin araştırmacının sorduğu "Siz Mertcan'ın yerinde olsaydınız Mertcan'ın yaptığını yapar mıydınız? Neden?" sorusuna çoğunlukla "yapardım" yanıtını verdikleri, bir kısmının "yapmazdım" diyerek neden yapıp yapmayacaklarını da gerekçeleriyle belirttikleri görülmüştür.

"Mertcan'ın yerinde olsam ben de onun yaptığını yapardım." diyenler gerekçe olarak "kedinin oradan tek başına çıkamayacağı", "hayvanları çok sevdiklerini", "yardım etmenin iyi bir şey olduğunu", "kedinin orda tek başına aç ve susuz kalıp ölebileceği", "onun da bir canlı olduğunu" ifade etmişlerdir. "Mertcan'ın yerinde olsam ben de onun yaptığını yapmazdım" diyenler ise gerekçe olarak "kedilerden korktuklarını", "kedinin elini ısırabileceğini düşünmeleri", "kedinin tüyünün boğazına kaçıp hasta olacağı düşünmeleri" olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin cevaplarından görüldüğü üzere öğrenciler, "Mertcan'ın yerinde olsa ne yapacağının nedenlerini kendi perspektifinden bakarak mantıklı gerekçeler sunarak ifade etmiştir. Öğrenciler, herkesin aynı düşünmediği ve aynı cevabı vermediği bu sınıf ikliminde kendilerini rahatça ifade edebilmekte ve herkesin farklı düşünebileceğinin farkına varmaktadırlar. Hayatın içinden kazanımların olduğu hayat bilgisi dersinde bu durum ayrı bir önem taşımaktadır.

Araştırmacının sorusuna Birkan'ın "Öğretmenim ben itfaiyeyi hiç aramadan kendim kurtarmaya çalışırım. İtfaiyeyi meşgul etmem. Ama baktım tek başıma çıkaramıyorum yoldan geçen bir amcadan yardım isterim. Onlar da kurtaramazsa kediyi o zaman itfaiyeyi arardım" cevabı dersin kazanımını özetler niteliktedir. Birkan, arkadaşlarından daha farklı düşünerek olaya sadece kendi açısından bakmamış, olayı itfaiye açısından da değerlendirerek kendi halledebileceği ya da yardım alarak halledilebilecek bir iş için itfaiyeyi meşgul etmemesi

gerektiğini düşünmüştür. Birkan, olaya sadece bir yönden değil de farklı açılardan bakabilmiş, çok yönlü ve nitelikli bir bakış açısı ortaya koymuştur.

Sosyal bilimlerin yönteminin yapısı, yapılandırmacı öğrenme anlayışının doğası, gazete temelli örnek olayın kapsamı gereği araştırmacının ders sürecinde değer yargılarını yansıtmayan, öğrencilerin farklı görüşlerine saygı duyan bir mizaçta olması öğrencilerin öğretmenin istediği cevabı vermekten ziyade kendi içsel süreçlerinde hissettiklerini kendi perspektiflerinden değerlendirerek cevap vermelerini sağlamıştır. Böyle bir sınıf ortamında öğrenciler rahatlıkla görüşlerini ifade edebilmekte hatta görüşlerinde değişiklik bile yapabilmektedirler.

Nitekim Damla, bu soruya öncesinde "yapmazdım" cevabı verirken daha sonra kararını değiştirerek "yaparım" demiştir. Damla, neden öncesinde yapmayacağını ve daha sonra neden karar değiştirerek yapmaya karar verdiğini gerekçeleriyle ifade etmiştir. Damla, yapmama nedenini kedinin elini ısırabileceği gerekçesini sunarken daha sonra arkadaşlarının görüşlerinden etkilenip karar değiştirerek kedinin hayatının daha önemli olduğunu vurgulayarak "korksam bile kedinin hayatını kurtarırım" demiştir. Damla, buradaki olayı kendi iç süzgecinden geçirmiş, kedinin demir parmaklar arasında sıkışmasının, kendisinin korkmasından daha da önemli olduğu sonucuna kendi vicdanını sorgulayarak karar vermiştir. Damla, kediyi kurtaramazsa itfaiyeden yardım isteyeceğini de belirterek kedinin kurtulması için gereken tüm çözüm önerilerini ortaya koymuştur.

Asel'in verdiği "Ben yapmazdım. Çünkü kediyi elleyerek çıkartmam gerek. Ellersen annem dedi bana kedinin tüyü boğazıma kaçıp şey yapabilir hasta yapabirmiş beni. O yüzden hiç ellemezdim. Zaten annem izin vermiyor. Sadece bir kere okulun bahçesinde gelen kediyi ellemiştim. Onu da annemden izinsiz ellemiştim. Ama anneme söylemeyin öğretmenim" cevabında öğrenci kediyi çıkartmak istememe nedenin asıl sebebi olarak annesinin ona verdiği nasihatleri öne sürmüştür. Görüldüğü üzere Asel, hayvanları seven biri olmasına rağmen annesinin bu konudaki uyarılarını dikkate alarak bu cevabı vermiştir. Ayrıca Asel, içindeki hayvan sevgisine engel olamayıp annesinin sözünden çıkarak okul bahçesine gelen bir kediyi dokunduğunu itiraf etmiştir. Annesine söylememesi için de öğretmeni uyarmıştır. Asel'in verdiği bu cevap aslında bu ders sürecinde ne kadar özgür cevaplar verebildiğinin, kendisini bir itirafta bulunacak kadar rahat hissedecek bir sınıf ikliminin olduğunun göstergesidir.

Araştırmacı ders sürecinde öğrencilerin düşüncelerine yanlış, doğru gibi geri dönütlerde bulunmamıştır. Çünkü sosyal problemlerin matematikte olduğu gibi tek bir doğru çözümü yoktur. (Baysal, 2003). Öğrenciler tartışarak, irdeleyerek, muhakeme ederek, kendi vicdanlarını sorgulayarak, kendi düşünceleriyle akranlarının düşünceleri karşılaştırarak kendi doğrularını bulurlar.

"Mertcan'dan önce parmaklıklar arasında sıkışan kediyi başkaları görmüş müdür? Kediyi o halde gören herkes itfaiyeye haber verir mi?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti

Araştırmacı: Sizce Mertcan itfaiyecilere şaka yapmak için aramış olsaydı neler olurdu?

Kevser: Öğretmenim çok kötü bir şey yapmış olurdu. Hem itfaiyeleri boşu boşuna oyalatmış olurdu. Hem de çok

kötü bir şey yapmış olurdu.

Birkan: İtfaiyenin boşuna vaktini çalmış oluyor. Hem de onlarla oynamış oluyor. Kötü bir şey.

Zeynep: Öğretmenim bence evde yangın çıkmış birisine yetişeceğine ona yetişmiştir itfaiye. Bu seferde daha kötü şeylere yol açmış oldu. İtfaiye onun yüzünden belki yangına yetişemeyecek. Orda insanlar yangında ölebilir de.

Aslı: Öğretmenim bence yanlış yapmış olur. Çünkü itfaiyeler boşu boşuna gelmiş olur.

Ertuğrul: Günaha girerdi ve itfaiyeyi boşuna çağırmış olurdu.

Akif: Öğretmenim böyle şakalar yaparsak bir gün de bizim evimiz yanarsa itfaiyeler yetişemez. Mesela bizim ev yansa itfaiye yetişemezse evimiz yanar.

Emir: Öğretmenim sürekli birileri itfaiyeyi yanlış yere ararsa o zaman itfaiyeler gerçekte olan yangına yetişemezler. Belki yetişemedikleri o yangında bir bebek var. Belki onların yüzünden bebek ölecek.

Umut: İtfaiyecilere yalan söyleyip onları boşuna oyaladığı için polisler Mertcan'ı bulup ona ceza verirlerdi.

Araştırmacı: Polisler Mertcan'a bu yaptığı için ne ceza verirler sence?

Kerem: Öğretmenim bence para cezası verebilirler.

Kayra: Öğretmenim bence para cezası değil, daha kötü bir ceza verilsin. Çünkü zenginler parası çok diye sürekli itfaiyeye şaka yaparlar, para verirler kurtulurlar.

Kerem: Bende Kayra'ya katılıyorum öğretmenim. Bence de para cezasından daha kötü bir ceza olsun. Hapis cezası verebilir.

Araştırmacının "Sizce Mertcan itfaiyecilere şaka yapmak için aramış olsaydı neler olurdu?" sorusuna öğrencilerin hepsi Mertcan'ın itfaiyeyi şaka yapmak için aramasının kötü bir şey olduğunu ifade etmiştir. Öğrenciler bu olayı kendi ahlaki süzgecinden geçirerek bu durumun neden kötü olduğunu kendi bakış açılarından gerekçelendirerek ifade etmişlerdir. Öğrenciler bu durumun kötü olduğunu "itfaiyelerin boşuna vaktini çalmış oluyoruz", "itfaiyenin daha önemli bir olaya yetişememesine neden olabiliriz", "itfaiyenin boşu boşuna gelmiş olmasına neden oluruz", "günaha gireriz" gibi sebeplerle gerekçelendirmişlerdir. Görüldüğü üzere öğrenciler, kazanımda ulaşılmaması gereken sonuca, kendileri sosyal bir olayı irdeleyerek, muhakeme ederek ulaşımlardır. Ders kitaplarında, "itfaiyenin zamanını boşuna harcamamalıyız" gibi ifadeleri öğrencilere nasihat verir gibi okumaktansa bu ifadeler öğrencilerin ulaşmasını sağlamak çok daha değerlidir. Böyle bir öğrenme ortamını sağlamak için en uygun yöntemlerden biri, yaşamdan bir sosyal olayı sınıf ortamına taşıyarak ve olayla ilgili kritik soruları sorarak öğrencinin öğrenilmesi gereken bilgiyi kendisinin yapılandırmasını sağlamaktır.

Zeynep, "Öğretmenim bence evde yangın çıkmış birisine yetişeceğine ona yetişmiştir itfaiye. Bu seferde daha kötü şeylere yol açmış oldu. İtfaiye onun yüzünden belki yangına yetişemeyecek. Orda insanlar yangında ölebilir de" cevabıyla nitelikli bir bakış açısıyla değerlendirme yapmıştır. Zeynep, itfaiyenin, yangın gibi hayati bir olaya yetişeceğine sahte ihbara giderek belki de bir insanın ölmesine bile neden olabileceğinin farkına varmıştır. Emirde, Zeynep'e benzer cevap vererek insanların itfaiyeyi boşu boşuna meşgul ederek itfaiyenin bu yüzden yetişemeyeceği bir yangında belki de bir bebek olabileceğini ve bu bebeğinin ölebileceğini kurgulamıştır. Emir, buradaki olayı derinlemesine düşünerek olabilecek en kötü senaryoyu bile kafasında canlandırarak nitelikli bir

bakış açısı geliştirmiştir. Zeynep ve Emir bu cevaplarıyla olayı farklı boyutlarıyla değerlendirmiş ve bu durumun nelere yol açacağını kestirerek bu durumun çok kötü şeylere neden olabileceği belirtmiş ve nitelikli bir ahlaki değerlendirmede bulunmuştur.

Kerem, "İtfaiyecilere yalan söyleyip onları boşuna oyaladığı için polisler Mertcan'ı bulup ona ceza verirlerdi." cevabıyla Mertcan'ın yaptığı bu olayın kötü bir şey olduğunun farkına vararak cezalandırılması gerektiğini düşünmüştür. Kerem'in bu cevabıyla Kohlberg'in ahlaki gelişim dönemlerinden itaat ve ceza döneminde olduğu düşünülmektedir. Akif'in "Öğretmenim böyle şakalar yaparsak bir gün de bizim evimiz yanarsa itfaiyeler yetişemez. Mesela bizim ev yansa itfaiye yetişemezse evimiz yanar" cevabıyla Kohlberg'in ahlaki gelişim dönemlerinden saf çıkarıcı döneminde olduğu düşünülmektedir. Çünkü Akif, olayı kendi açısından düşünmüş olup, bir gün kendi evinin yanarsa itfaiyecilerin yetişemeyeceğini ifade etmiştir. Öğrencilerin verdikleri bu cevaplar ışığında, öğrencilerin aynı yaşta olmalarına rağmen farklı ahlaki dönemlerde oldukları söylenebilir.

Gazete haberleriyle desteklenmiş hayat bilgisi öğrenme ortamındaki sınıf içi iletişim genel olarak değerlendirildiğinde; ilk kazanım olmasına rağmen farklı bakış açılarının ve farklı fikirlerin ön planda olduğu, öğrencilerin kendilerini rahatlıkla ifade edebildiği, düşünsel, ahlaki ve empatik açıdan nitelikli cevaplar verdiği katılımı yüksek demokratik bir sınıf ortamı oluşmuştur.

Sınıf içinde gerçekleştirilen iletişim sürecinin ardından öğrencilerle acil numaralar konusu temelinde "yan etkinliklerin gerçekleştirilmesi" basamağına geçilmiştir. Bu çerçevede aşağıda gerçekleştirilen sahte ihbar ile ilgili etkinliğe ve analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

"Diyaloğun Devamını Siz Nasıl Yazdınız?" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

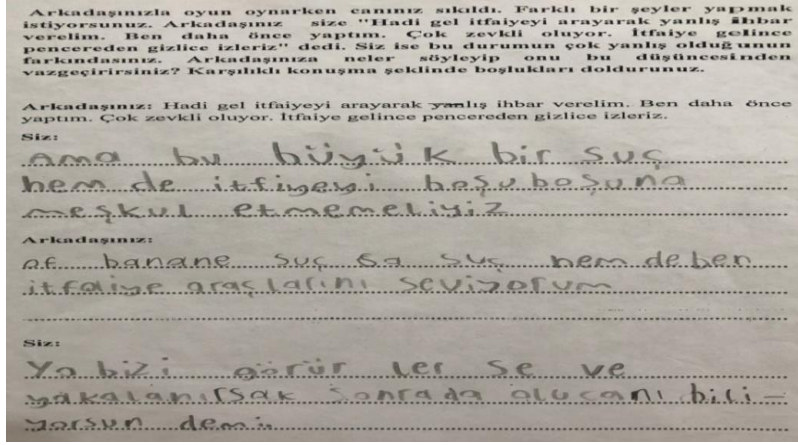
"Diyaloğun Devamını Siz Nasıl Yazdınız?" çalışma yaprağında, iki arkadaşın oyun oynarken, birinin sıkılıp diğer arkadaşını, itfaiyeyi arayıp sahte ihbar vermeye ikna etmeye çalıştığı bir durum belirtilmiştir. Bu durumda öğrencilerden, arkadaşını bu düşüncesinden vazgeçirmek için ona neler söyleyeceklerini diyalogda tamamlamaları istenmiştir. Çalışma yaprağı değerlendirilirken, öğrencinin diyalogu tamamlarken belirtilen durumla ilgili duygu ve düşüncelerini ifade etmiş olması, sahte ihbar vermenin olumsuz sonuçlarından bahsetmesi, diyalogdaki olay, durum veya kişilerle ahlaki ve empatik olarak değerlendirebilme durumu dikkate alınmıştır. Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. "Diyaloğun Devamını Siz Nasıl Yazdınız?" Çalışma Yaprağının Analizi (N=36)

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/ Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
9	11	7	6	3	5	41

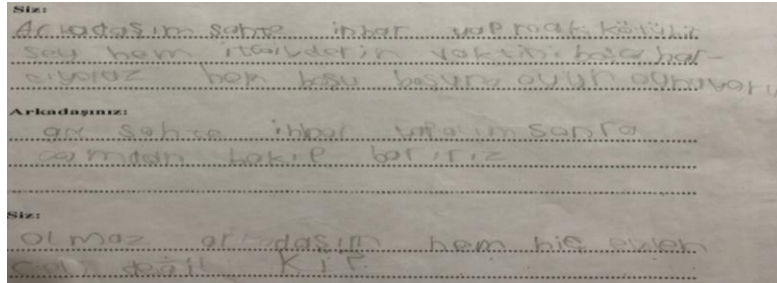
Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda öğrencilerin diyalog tamamlamada yazdıkları metinlerin 9'u "çok nitelikli", 11'i "nitelikli", 7'si "ortalama", 6'sı geliştirilmeli, 3'ü boş/anlamsız olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 5'dir. Aşağıda öğrencilerin "Diyaloğun

Devamını Siz Nasıl Yazdınız?" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "çok nitelikli" olarak değerlendirilen İclal'in diyalog tamamlama metni şu şekildedir:

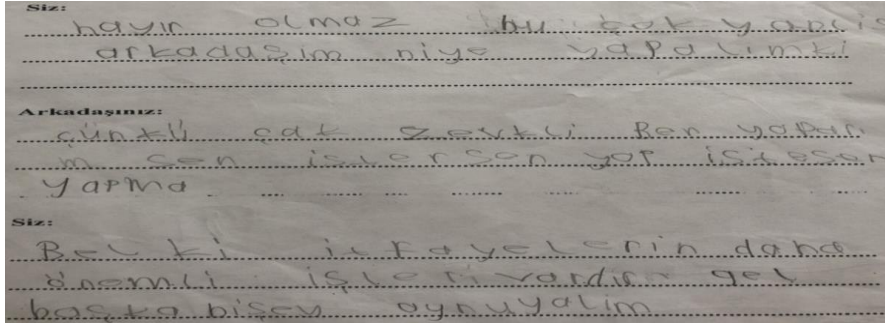
Şekil 1. İclal adlı öğrenciye ait çalışma yaprağı

Görüldüğü üzere İclal, itfaiyeyi arayıp sahte ihbarın büyük bir suç olduğunu arkadaşına söyleyerek olayla ilgili ahlaki değerlendirmede bulunabilmiştir. Bununla birlikte İclal itfaiye araçlarını boşu boşuna meşgul etmememiz gerektiğini de arkadaşına belirtmiş ve onun tüm ısrarlarına rağmen sahte ihbarın sonucunda neler olacağını arkadaşına hatırlatarak onu ikna etmeye çalışmıştır. İclal, sahte ihbarın sonucunda neler olabileceğini kestirebilmiş bu durumla ilgili çıkarımlarda bulunabilmiştir. Bu açılarından değerlendirildiğinde, İclal'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Kerem'in diyalog tamamlama metni şu şekildedir:

Şekil 2. Kerem adlı öğrenciye ait çalışma yaprağı

Kerem, sahte ihbarın kötü olduğunu vurgulayarak, durumu ahlaki olarak değerlendirebilmiştir. Bununla birlikte sahte ihbar vererek itfaiyelerin zamanı boşa harcadığını da belirterek olayla ilgili doğru çıkarımlarda bulunabilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde, Kerem'in çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Emir'in diyalog tamamlama metni şu şekildedir:

Şekil 3. Emir adlı öğrenciye ait çalışma yaprağı

Emir, arkadaşının sahte ihbar yapma isteğini reddetmiş ve bu durumun yanlış olduğunu söyleyerek ahlaki olarak değerlendirebilmiştir. Emir, itfaiyelerin daha önemli işleri olduğunu belirterek kazanımla ilgili gerekli çıkarımlarda bulunabilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Emir'in çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Dersin son aşaması olan "Ulaşılan Sonuçlar" kısmında öğrencilerin dersten neler anladıklarına ilişkin fikirlerini birer cümleyle ifade etmeleri istenmiş, bu şekilde dersin sonunda kısa bir değerlendirme yapılarak ders bitirilmiştir. Aşağıda bu aşamanın uygulamasına yer verilmiştir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti

Araştırmacı: Evet çocuklar işlediğimiz bu derste neler öğrendiniz? Gazete haberindeki olayı beraber tartışarak ne sonuçlar çıkardınız?

Funda: Öğretmenin sahte ihbarın çok kötü bir şey olduğunu öğrendim. Eğer itfaiyeyi boşu boşuna ararsak onlarda gerçek yangına yetişemezler.

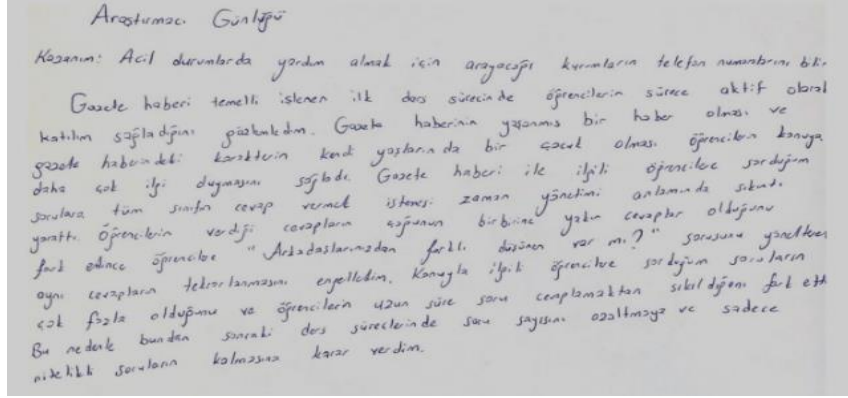
Ertuğrul: Yalan söylemenin kötü bir şey olduğunu öğrendik öğretmenim.

Umut: İtfaiyelere şaka yapmak kötü bir şeydir.

Yusuf: Acil numaraları bilmenin önemli bir şey olduğunu öğrendik. Eğer Mertcan itfaiyenin numarasını bilmeseydi kediyi kurtaramazdı.

Damla: Öğretmenim dışarıda bir kedi ya da başka bir hayvan görürsek ve yardıma ihtiyacı varsa onlara yardımcı olmalıyız. Sıkışan bir kedi, köpek görünce itfaiyeyi aramalıyız.

Gazete haberiyle ilgili sorulardan sonra öğrencilerin dersle ilgili nasıl bir sonuca ulaştıkları sorulmuştur. Öğrenciler, verdiği cevaplarda; "sahte ihbarın kötü bir şey olduğu", "acil numaraların bilinmesi gerektiği", "yardıma ihtiyacı olan hayvanlara yardım edilmesi gerektiği" sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu bağlamda öğrencilerin kazanımı çok yönlü bir şekilde irdeledikleri ve kazanımla ilgili ulaşılmaması gereken sonuçlara ulaştıkları söylenebilir. Bu kazanıma yönelik araştırmacının tuttuğu günlükte aldığı notlar şu şekildedir:

Şekil 4. Araştırmacı günlüğü

Araştırmacı, hayat bilgisi dersinde gazete haberi temelli ilk dersini işlemesine rağmen, öğrencilerinin derse katılımının iyi olduğunu, yaşanmış bir gazete haberinin öğrencilerin dikkatini çektiğini ve derse daha çok motive ettiğini belirtmiştir. Araştırmacı, gazete haberinde yer alan karakterin öğrencilerin kendi yaşıtında olmasının öğrencilerin habere karşı daha çok ilgilerinin artmasına neden olduğunu gözlemlemiştir. Araştırmacının bu görüşünden yola çıkarak, öğrenme ortamına yönelik gazete haberleri seçilirken, haberde yer alan karakterin öğrencilerin yaşıtında olması boyutunun göz önünde bulundurularak haber seçimi yapılmasının öğrenciyi derse karşı daha çok motive edeceği düşünülmektedir.

Uygulama sürecinde öğrencilerin gazete haberi ile ilgili sorulara benzer cevap vermelerinden dolayı araştırmacı bunu engellemek adına öğrencileri sorulara farklı cevaplar verilmesi yönünde teşvik etmiştir. Araştırmacı, gazete haberine yönelik soruların çok fazla olmasından kaynaklı öğrencilerin sürekli soru cevaptan sıkıldıklarını fark ederek diğer öğrenme süreçleri için soru sayısını azaltma ve sadece nitelikli soruları sorma kararı almıştır. Araştırmacının bu görüşünden yola çıkarak, gazete haberlerinin kullanıldığı ders ortamlarında çok fazla ve birbirini tekrar eden nitelikte sorular sorulmaması gerektiği, soru-cevap dışında farklı yöntem ve tekniklerin de kullanılabileceği söylenebilir.

"Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir." Kazanımı Kapsamında Hazırlanan Gazete Temelli Örnek Olay Öğretim Sürecine İlişkin Bulgular

"Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlılık gösterir" kazanımı kapsamında hazırlanan gazete temelli örnek olay öğretim sürecine ilişkin sınıf içi iletişim kesitleri ve bazı öğrenci çalışmaları aşağıda sunulmuştur. Öğrencileri derse güdüleme ve kazanıma ait temel bilgileri verme süreci (kavram irdeleme süreci) bittikten sonra kazanımla ilgili öğrencilerin seviyelerine uygun hayatın içinden yaşanmış bir örnek olay (gazete haberi) öğrencilere okunmuştur. Gazete haberini irdelemeleri için öğrencilere araştırmacı tarafından gazete haberi ile ilgili düşünsel, ahlaki ve empatik bazı sorular sorulmuştur. Araştırmacının gazete haberi ile ilgili ""Sizce bizim ülkemizden olmayan bir insanın bizim sahilimizi temizlemesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?" sorusuna öğrencilerin gazete haberini göz önüne alarak verdiği yanıtlar ve gerçekleşen ders süreci aşağıdaki gibidir:

Örnek Sınıf İçi İletişim Kesiti

Araştırmacı: *Sizce bizim ülkemizden olmayan bir insanın bizim sahilimizi temizlemesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden? (Ahlaki)*

Zeynep: Doğrudur. Çünkü yardım etmek iyi bir şeydir.

Aslı: Yanıştır. Çünkü bizim ülkemiz.

Damla: Öğretmenim bence hem doğru hem yanlış. Çünkü yani hem biz kendi çöpümüzü toplarız hem de bizim ülkemize gelip de yorulmasınlar. Kendi ülkesini kendi toplasınlar. Bence doğrudur.

Nur Damla: Öğretmenim bence yanıştır. Çünkü o bizim ülkemizi toplayabilir. Ona bir şey demiyorum ama bizim kendimiz toplamamız gerekiyor. Bu bizim kendi şehrimiz, kendi devletimiz. Kendimiz toplamamız gerekiyor. Niye o toplasın ki? Yanıştır yani.

İclal: Yanıştır. Çünkü neden toplasın ki bizim ülkemizdeki çöpleri. Biz gidip toplarız. Diğer insanlara da söyleriz. Sanki toplayamayız. Bizim elimiz kolumuz yok mu?

Ahmet: Yanıştır. Başka ülkedeki adam bizim ülkemizi pis sanacak. O yüzden biz toplamalıyız.

Funda: Bence doğru. Çünkü hem doğayı temiz tutuyor hem de doğayı seviyor o. Doğayı çok sevdiği için yapıyor bence.

Yukarıdaki sınıf içi iletişim kesitinden de görüleceği üzere, araştırmacının "Sizce bizim ülkemizden olmayan bir insanın bizim sahilimizi temizlemesi doğru mudur, yanlış mıdır? Neden?" sorusuna öğrenciler, "doğrudur", "yanıştır", "hem doğrudur hem yanıştır" gibi farklı cevaplar vererek olayı kendi ahlaki süzgecinden geçirerek değerlendirebilmiş ve olayın doğruluğunun ve yanlışlığının nedenlerini kendi pencerelerinden ifade edebilmiştir. Bu sosyal olayı doğru olarak değerlendiren öğrenciler, neden olarak yardım etmenin iyi bir şey olduğunu, doğayı seven insanların doğayı her yerde koruduğunu ve temizlediğini ifade etmiştir. Yanlış olarak değerlendiren öğrenciler ise, başka ülkelerdeki insanların bizim ülkemizi kirli sanmamaları için bizlerin temizlemesi gerektiğini söylemişlerdir. Olayı hem doğru hem yanlış olarak değerlendiren öğrenciler ise olayın hem doğruluğunu hem de yanlışlığını görmeye çalışmışlardır. Böylesi bir durum öğrencinin kararsızlığından ziyade her iki bakışta da doğru ve yanlış boyutları görebilme çabası olarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin verdiği cevaplardaki çeşitlilik söz konusu sosyal olaya ilişkin öğrencilerin çok farklı bakış açıları geliştirebildiğinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Buradan, sınıftaki iletişim ve etkileşimin öğrencilere çok farklı bakış açıları ve deneyimler kazandırabileceği sonucuna ulaşabiliriz.

Sınıf içinde gerçekleştirilen iletişim sürecinin ardından öğrencilerle "yan etkinliklerin gerçekleştirilmesi" basamağına geçilmiştir. Bu çerçevede aşağıda gerçekleştirilen 'Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor' adlı etkinliğe ve analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

'Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor' Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Nasıl Yazarsınız?" Çalışma Yaprağının Değerlendirilmesi

"Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor" çalışma yaprağında öğrencilerin, devamı verilmemiş gazete haberini okuyup bunun sonucunda olabilecekleri düşünüp devamını kendilerine göre yazmaları istenir .Bu etkinlikler

analiz edilirken öğrencilerin gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberinin devamını yazması, gazete haberinin ilk kısmını okuyarak haberin devamında olabilecek sonuçlarla ilgili çıkarımlarda bulunması, duygu ve düşüncelerini ifade ederken empati kurabilmesi, doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda gerekli önerilerde bulunması kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler "çok nitelikli, nitelikli, orta, geliştirilmeli ve boş/anlamsız" olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir.

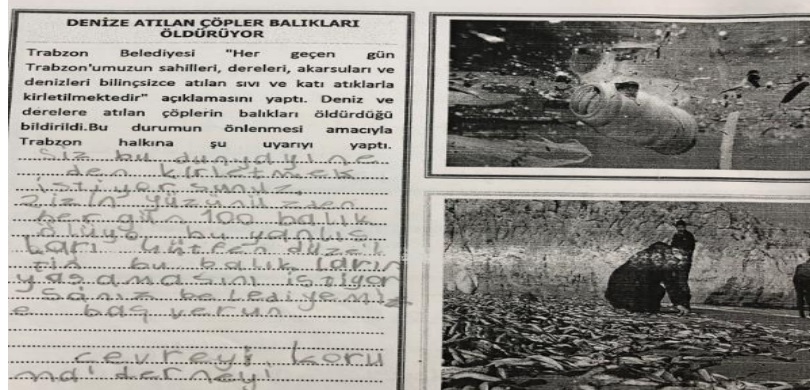
Öğrencilerin yapmış oldukları çalışma yaprakları, bu etkinliğe yönelik olarak hazırlanan değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. "Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor" Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Nasıl Yazarsınız?"

Çalışma	Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli	Boş/Anlamsız	Gelmeyen	Toplam
	10	13	8	5	4	1	41

Yaprağının Analizi (N=40)

Değerlendirme ölçütlerine (rubrik) göre bu etkinlik sonucunda; öğrencilerin gazete haberinin devamında yazdıkları metinlerin 10'u "çok nitelikli", 13'ü "nitelikli", 8'i "ortalama", 5'i geliştirilmeli, 4'ü "boş/anlamsız" olarak değerlendirilmiştir. Etkinliğin yapıldığı gün okula gelmeyen öğrenci sayısı 1'dir. Araştırmacı tarafından aşağıda, öğrencilerin "Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor" Başlıklı Gazete Haberinin Devamını Nasıl Yazarsınız?" çalışma yapraklarından örneklere yer verilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde çok nitelikli olarak değerlendirilen Asel'in gazete haberinin devamında yazdığı metin şu şekildedir:

Şekil 5. Asel adlı öğrenciye ait çalışma yaprağı

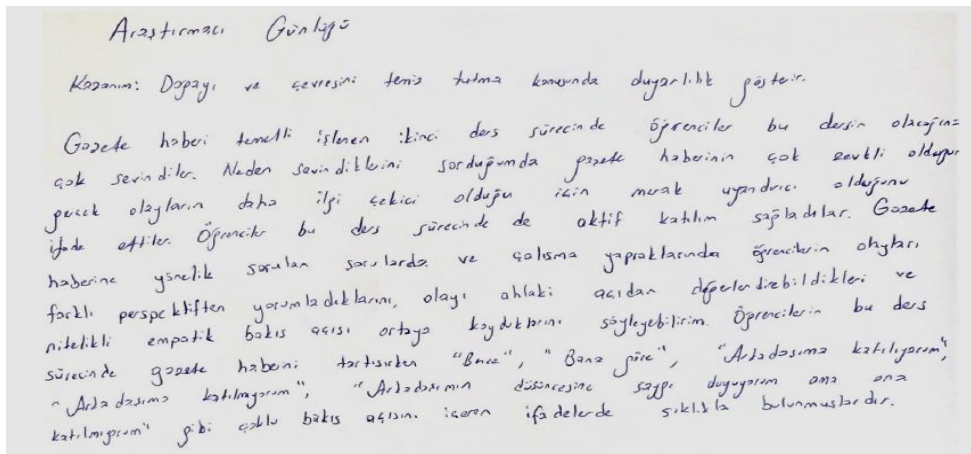
Görüldüğü üzere Asel, gazete haberinin devamında yazdığı metinde; denizleri kirleten insanlara seslenmiş ve onların yüzünden balıkların öldüğünü dile getirmiştir. Asel, gazete haberinin içeriğine uygun ve kazanım doğrultusunda bir içerikle gazete haberinin devamını yazabilmiştir. Bununla birlikte Asel, gazete haberinin devamında olabilecek sonuçlarla ilgili doğru çıkarımlarda bulunabilmiştir. Asel, devamını getirdiği haber metninin altına "Çevreyi Koruma Derneği" yazmıştır. Asel, çevreyi temiz tutmak ve korumak adına derneklerin olduğu bilincindedir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda Asel'in çalışma yaprağı "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ölçütlerine göre incelendiğinde "nitelikli" olarak değerlendirilen Hayrunnisa'nın gazete haberinin devamında yazdığı metin şu şekildedir:

Şekil 6. Hayrunnisa adlı öğrenciye ait çalışma yaprağı

Gazete haberinin devamında yazdığı metinde Hayrunnisa, denizlere çöp atılmaması ve yağların dökülmemesi gerektiğini ifade etmiş ve bu nedenle balıkların öldüğünü belirtmiştir. Hayrunnisa, gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberinin devamını getirebilmiş ve durum ile ilgili duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebilmiştir. Hayrunnisa, kazanım doğrultusunda ulaştığı sonuçları gazete haberinin devamında yer vermiştir. İfadelerini anlamlı ve açık bir dil kullanarak ifade eden Hayrunnisa'nın çalışma yaprağı "nitelikli" olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, "Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor" etkinliğinde öğrencilerin çoğunluğunun gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberinin devamını getirebildiği ve durum ile ilgili duygu ve düşüncelerini nedenleriyle birlikte ifade edebildiği gözlemlenmiştir. Değerlendirme sonucunda, öğrencilerin az bir kısmının gazete haberinin devamında duygu ve düşüncelerini yeteri kadar ifade edemedikleri ve konu ile alakasız metinler yazdıkları görülmüştür. Bu araştırma sürecine yönelik araştırmacının tuttuğu günlükte aldığı notlar şu şekildedir:

Şekil 7. Araştırmacı günlüğü

Araştırmacı, gazete haberi temelli işlenen ikinci ders sürecinde de öğrencilerin aktif katılım sağladığını ve süreçten keyif aldıklarını belirtmiştir. Araştırmacının her sorduğu soruya tüm öğrenciler cevap vermek istemiş fakat araştırmacı zaman yönetimi anlamında farklı sorularda farklı öğrencilerden cevaplar almış ve böylece tüm

öğrencileri sürece dahil etmeye çalışmıştır. Araştırmacının bunu yapmak yerine soru sayısını azaltıp, her soruda tüm öğrencilerin fikirlerinin alınmasının daha doğru olduğu düşünülmektedir. Araştırmacı, bu kazanım kapsamında gerçekleştirilen öğrenme sürecinde, öğrencilerin ahlaki ve empatik açıdan daha kaliteli yanıtlar verdiğini ve olayları farklı perspektiflerden değerlendirebildiğini belirtmiştir. Bu gözleme dayanarak, uygun bir öğrenme ortamı sağlandığında, öğrencilerin kısa süre içinde olayları analiz etme, değerlendirme, farklı açılardan ele alma, empati kurma ve ahlaki açıdan yorumlama gibi üst düzey beceriler sergileyebildikleri sonucuna ulaşılabilir.

Diğer kazanımlara yönelik bulguların genel olarak değerlendirilmesi

Sınırlılıklar nedeniyle uygulama sürecindeki diğer kazanımlara ait bulgular genel olarak değerlendirilmiştir. Gazete haberleriyle desteklenmiş örnek olay yönteminin kullanıldığı hayat bilgisi öğrenme sürecinde kullanılan diğer kazanımlar, "*Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.*", "*Okula geliş ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar. "Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar."*, *Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.*" ve "*Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder.*" kazanımlarıdır. Diğer kazanımlara ait bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, diğer kazanım süreçlerinde de cevap çeşitliliğinin ve sınıf içi katılımın yüksek olduğu demokratik bir öğrenme ortamı olduğu söylenebilir. Bu kazanım süreçlerinde öğrenciler gazete haberleriyle ilgili sorulara düşünsel, ahlaki ve empatik sorulara çoğunlukta nitelikli cevaplar verebilmiş, kendilerine sunulan örnek olaylardaki kişiler ve durumlarla ilgili empati kurabilmiş, olayları ahlaki boyuttan değerlendirebilmiştir. Bu altı kazanımın işlendiği öğrenme sürecinde öğrencilerin çoğunun kazanıma ulaştığını ifade eden görüşlerde bulunduğu görülmüştür. Bu anlamda bu öğrenme sürecinde öğrencilerin kazanımlara ulaşmada sıkıntı çekmedikleri söylenebilir. Kazanımlar aşamalı olarak incelendiğinde öğrencilerin bu öğrenme ortamında giderek daha rahat bir şekilde farklı görüşlerini ifade ettiği ve birbirlerinin farklı görüşlerine saygı duyduğu bir öğrenme ortamı olduğu söylenebilir. Öğrenciler sınıf içi iletişimlerinde "*Arkadaşımın düşüncesine katılıyorum*", "*Arkadaşımın düşüncesine katılmıyorum*", "*Arkadaşımın düşüncesine saygı duyuyorum ama ben böyle düşünmüyorum*" gibi farklı görüşlere saygı duyduğunu ifade eden sözcükleri daha çok kullanmaya başlamışlardır. Gazete haberleriyle desteklenmiş bu öğrenme ortamında da öğrencilerin kendi bakış açılarını geliştirdiklerini rahatlıkla ifade edebildikleri ve sosyal bilimlerin temeli olan jargonları sıklıkla kullandıkları söylenebilir. Öğrencilerin bu altı kazanıma yönelik çalışma yaprakları genel olarak "nitelikli" ve "çok nitelikli" olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin çalışma yapraklarında ortaya koydukları ürünlerde empati barındıran ifadeler sıklıkla yer verildiği söylenebilir. Bu bulgudan yola çıkarak öğrencilerin bu öğrenme ortamında empati becerisinin geliştiği söylenebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin katıldığı gazete haberleriyle desteklenen örnek olay temelli bir Hayat Bilgisi dersinde, öğrencilerin çoğu bu yöntemle ilk kez karşılaşmış olmasına rağmen, kendilerine sunulan sosyal olayları başarılı bir şekilde muhakeme etmiş ve doğru çıkarımlar yapabilmıştır. Ayrıca öğrenciler, olayları farklı bakış açılarından ele alarak eleştirel değerlendirmeler yapmış, karakterlerin yerine kendilerini koyarak empati

kurmuş ve olayları kendi ahlaki değer yargılarına göre yorumlamışlardır. Bu süreçte, öğrencilerin sınıf içi iletişimleri ve çalışma yapraklarındaki ürünleri genel olarak “nitelikli” ve “çok nitelikli” bulunmuştur. Benzer şekilde, Kabapınar ve Baysal (2004) ile Ol (2019) tarafından yapılan araştırmalar da, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde gazete haberleri kullanılarak gerçekleştirilen öğretim tasarımlarının, öğrencilerin sosyal olayları ahlaki, düşünsel ve empatik boyutlarda değerlendirebildiğini ortaya koymuştur. Bu ders uygulamaları sırasında öğrenciler, karakterlerin yerine kendilerini koyarak empati kurabilmiş ve empatik sorulara nitelikli yanıtlar verebilmiştir. Uğur (2007) ise, Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan örnek olay inceleme tekniğinin, öğrencilerin empati geliştirme becerilerini olumlu yönde etkilediğini belirterek bu bulguları desteklemektedir.

Bu çalışmanın sonuçlarından bir diğeri öğrencilerin gazete haberleriyle desteklenmiş örnek olayları eleştirel olarak değerlendirebilmesi ve öğrencilerin olaylara çoklu bakış açıları kazandırmaları sonucudur. Araştırmanın bu sonucu Lentnek (1997), Kanirawati (2017), Wolk (2003), İbrahimoglu ve Öztürk (2013), Scott (2007), Coştu, Ünal ve Ayas (2007) ve Uluyol (2011)'in araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Bu öğrenme sürecinde, gazete haberlerinin detaylı bir şekilde analiz edilmesini sağlayan soruların kullanılması, öğrencilerin ders boyunca sürecek aktif katılımını teşvik ederek verimli tartışmalar ve etkili soru-cevap etkinlikleri için zemin hazırlamıştır. Gazete haberlerinin sağladığı bu verimli tartışmalar ve yüksek düzeydeki katılım, DeRoche'nin (1981) araştırmasında da ifade edildiği gibi, sınıf içi sözel etkileşimin kalitesini artırdığı bulgusuyla desteklenmektedir. Bu araştırmanın sonuçları, öğrencilerin öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk aldığı bir öğretim ortamının oluşumunda, gazete haberlerinin sınıf içi iletişimi artırıcı etkisinin önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak gazete temelli örnek olay kullanılarak işlenen ders sürecinin, öğrencilerin kazanımı anlama, irdeleme ve sonuç çıkarma noktasında olumlu bir etkisinin olduğu anlaşılmıştır. Bu da öğrencilerin akademik başarılarını olumlu düzeyde etkilediğini düşündürmektedir. Elde edilen bu bulgular, Ol (2019), Uğur (2007), Ünlüer (2008), Şimşek ve Yaşar (2006), Aydemir (2010), İbrahimoglu ve Öztürk (2013)'ün bulgularıyla örtüşmektedir.

Gazete temelli örnek olayların kullanıldığı Hayat Bilgisi derslerinde, öğrenciler olayları çeşitli bakış açılarından inceleyebilmiş ve bu sayede sınıfta farklı ve zengin yanıtların ortaya çıktığı bir ortam oluşturulmuştur. Araştırmanın öne çıkan bir diğer sonucu, sosyal olayların analiz edildiği bu öğrenme ortamında neredeyse tüm öğrencilerin aktif olarak katılım sağlaması ve özgürce farklı fikirlerin dile getirilebildiği demokratik bir tartışma atmosferinin oluşmasıdır. Bu yoğun sınıf içi iletişim sürecinde, öğrenciler arkadaşlarının görüşlerine katılıp katılmadıklarını gerekçeleriyle ifade etmişlerdir. Sınıftaki bu iletişim ortamının, öğrencilerin sosyal olayları algılama, düşünme, yorumlama, eleştirme ve farklı bakış açılarını, duygu ve değer yargılarını karşılaştırma fırsatı sunduğu ve bu sayede her öğrencinin farklı kazanımlar elde ettiği görülmüştür. Çamur'un (2008) araştırmasında da benzer şekilde, örnek olay yönteminin uygulandığı sınıflarda, öğrencilerin birbirlerini dinleme, farklı görüşlere saygı duyma ve ortak bir noktaya varma becerilerinde gelişim kaydettikleri bulunmuştur; bu durum, mevcut araştırmanın bulgularıyla tutarlıdır.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular genel olarak değerlendirildiğinde yapılandırmacı öğrenme anlayışının öğrenme ortamlarında uygulanış biçimi olarak gazete temelli örnek olay uygulaması, öğrenci seviyelerine uygun bir şekilde düzenlendiğinde birinci sınıf öğrencileriyle bile uygulanabilir olduğu, öğrencilerin, kazanımlara ulaşmada sıkıntı çekmedikleri ve bu süreçte ortaya koyduğu ürünlerin genel anlamda nitelikli olduğu sonucuna varılabilir.

ÖNERİLER

Araştırma sonuçları birinci sınıf hayat bilgisi dersinde gerçekleştirilen gazete haberleriyle desteklenmiş öğretim sürecinin görece etkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak hayat bilgisi ders kitaplarında gazete haberleriyle desteklenmiş örnek olaylara yer verilmesi, öğretmenlerin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında gazete haberleriyle desteklenmiş örnek olay yöntemini kullanmaları önerilebilir. Bu araştırma ilköğretim 1.sınıf hayat bilgisi dersine ait 8 kazanımda gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar gazete haberleriyle desteklenmiş örnek olay uygulamasını hayat bilgisi dersinin farklı kazanımlarında, farklı derslerde ve farklı sınıf düzeylerinde uygulayabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, B. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde görsel materyal öğretimi, Mustafa Safran (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (ss. 284-319). Pegem Akademi.
- Arın, D. ve Deveci, H. (2008). Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Kullanımının Öğrenci Başarısına ve Hatırda Tutma Düzeyine Etkisi. *Elektronik sosyal bilimler dergisi*. 7(26), 170-185.
- Aydemir, G. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Örnek Olay Yönteminin Öğrencilerin Çevre Bilincine ve Çevreye Yönelik Tutumlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, M. Z. (2011). *Okulda Ahlak Eğitimi ve Ahlak Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Yöntemi*. Nobel.
- Badger, J. (2010). Classification and framing in the case method: discussion leaders questions, *Journal of Further and Higher Education*, 34 (4), 503-518.
- Belet, Ş. D. (1999). *İlköğretim Kurumlarında Uygulanan Hayat bilgisi Programının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Coştu, B., Ünal, S. ve Ayas, A. (2007). Günlük Yaşamdaki Olayların Fen Bilimleri Öğretiminde Kullanılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8 (1), 197-207.
- Çamur, Ö. (2008). *Örnek Olay Yönteminin Mürettebat Koordinasyonu Dersinde Öğrenci Başarısına Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dede, C. (2010). 21. yüzyıl becerileri çerçevelerinin karşılaştırılması. J. A. Bellanca & R. S. Brandt (Ed.), *21. yüzyıl becerileri: Öğrencilerin nasıl öğrendiğini yeniden düşünmek* (ss. 51-76) içinde. Solution Tree Press.
- DeRoche, E. F. (1981). Newspapers in education: What we know. *Newspaper Research Journal*, 2, 59-63.

- Deveci, H. (2005). Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımı. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 4(3), 159-166.
- Elksnin, L. K. (2001). Implementing the case method of instruction in special education preparation programs, *Teacher Education and Special Education*, 24, 95-107.
- Farahani, L. A. & Heidari, T. (2013). Effects of the case-based instruction method on the experience of learning, *Journal of Biological Education*, Doi: 10. 1080/ 002196266. 2013. 788539.
- Gözütok, F.D. (2006). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Ekinoks.
- İbrahimoğlu, Z. ve Öztürk, C. (2013). Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Olay Yöntemi Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarı Ve Derse Karşı Tutum Ve Eleştirel Düşünme Becerileri Üzerine Etkileri, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 523-547.
- Kabapınar, Y. ve Baysal, Z. N. (2004). İlköğretimde Hayat bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimine Yaşamın Kendisini Taşımak: Gazete Haberinin Kullanıldığı Bir Öğretimin Tasarlanması Ve Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 10(39), 384-419.
- Kabapınar, Y. (2009). *İlköğretimde Hayat bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* (2. baskı). Maya Akademi.
- Kabapınar, Y. (2012). *Kuramdan Uygulamaya Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Pegem Akademi.
- Kanirawati, K. (2017). Implementation of problem based learning model with Newspaper media to improve students critical thinking In social science learning viii-a grade, *International Journal Pedagogy of Social Studies*, 2(1), 32-42.
- Lentnek, R. L. (1997). *Turning The Newspaper Into A Teaching Tool: A Study of The Effects of Newspapers Incorporated Into The Curriculum of A Fifth-Grade Class*. Master of Arts Thesis. Georgia State University.
- Lincoln, D. J. (2006). Student Authored Cases: Combining Benefits of Traditional and Live Case Methods of Instruction. *Marketing Education Review*, 16(1), 1-7.
- Ol, C. G. (2019). *Sosyal Bilgiler Derslerinde Gazete Haberlerini Kullanmak: Bir Eylem Araştırması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Oliveras, B., Márquez, C. ve Sanmarti, N. (2011). The Use of Newspaper Articles as a Tool to Develop Critical Thinking in Science Classes. *International Journal of Science Education*, 35(6), 1-21.
- Özkan, Ö. (2010). *Örnek Olay Yönteminin Hayat bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Kullanımının Etkliliği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir (Çev. Ed.), Ankara: Pegem Akademi.
- Roberts, S. J. & Ryrie, A. (2011). Socratic case-method teaching in sports coach education: reflections of student and course tutors, *Sport, Education and Society*, 1-17.
- Sancar, N. A. (2010). *İlköğretim Birinci Kademedeki Fen ve Teknoloji Dersi Öğretiminde Kullanılan Örnek Olay Yönteminin Etkliliği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Scott, N. (2007). An Evaluation of the Effects of Using Case Method on Student Learning Outcomes in a Tourism Strategic Planning Course, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 7(2), 21-34.

- Şeker, Murat (2010). *İstanbul'da Yaşam Kalitesi Araştırması*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.
- Şimşek, S. ve Yaşar, Ş. (2006). Örnek Olaya Dayalı Öğretimin İlköğretim Hayat bilgisi Dersinde Akademik Başarıya ve Öğrenmede Kalıcılığa Etkisi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 24, 171-179.
- Uğur, A. (2007). *Oluşturmacı Sosyal Bilgiler Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Tekniği Kullanımının Öğrencilerin Empatik Düşünme Becerilerine Etkisi: Bir Eylem Araştırması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Uluyol, Ç. (2011). *Web Destekli Örnek Olay Yönteminde Çoklu Bakış Açısı ve Yüz Yüze Etkileşimin Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünlüer, G. (2008). *Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ünlüer, G. ve Yaşar, Ş. (2012). Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 43-57.

Etik Metni: "Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir. Bu çalışmanın verileri 2018 yılında toplanmıştır.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Birinci yazar: %50, ikinci yazar: %50

KATKI ORANI	KATKIDA BULUNAN YAZAR(LAR)
Fikir ve Kavramsal Örgü	Prof. Dr. Yücel KABAPINAR, Dr. Öğr. Üyesi Tolga TOPCUBAŞI
Literatür Tarama	Prof. Dr. Yücel KABAPINAR, Dr. Öğr. Üyesi Tolga TOPCUBAŞI
Yöntem	Prof. Dr. Yücel KABAPINAR, Dr. Öğr. Üyesi Tolga TOPCUBAŞI
Veri Toplama	Prof. Dr. Yücel KABAPINAR, Dr. Öğr. Üyesi Tolga TOPCUBAŞI
Verilerin Analizi	Prof. Dr. Yücel KABAPINAR, Dr. Öğr. Üyesi Tolga TOPCUBAŞI
Bulgular	Prof. Dr. Yücel KABAPINAR, Dr. Öğr. Üyesi Tolga TOPCUBAŞI
Tartışma ve Yorum	Prof. Dr. Yücel KABAPINAR, Dr. Öğr. Üyesi Tolga TOPCUBAŞI

Finansal Destek: Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır.

Bilgilendirilmiş Onam Beyanı: Çalışmaya katılan tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş onam formu alınmıştır.

Veri Kullanılabilirlik Beyanı: Makale ile ilgili tüm veriler makalenin içinde yer almaktadır.

Çıkar Çatışması: Yazarların araştırma ile ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşlarla ve yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Bu eser CC BY (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>) ile lisanslanmıştır.

Sorumluluk Reddi/Yayıncı Notu: Tüm yayınlarda yer alan ifade, görüş ve veriler yazar(lar) ve katkıda bulunan(lar)ın görüşleridir. IJOESS ve/veya editör(ler), içerikte belirtilen herhangi bir fikir, yöntem, talimat veya üründen kaynaklanan kişiler veya mülke yönelik zararlardan ve ihlallerden sorumlu değildir.

EKLER

Ek 1: Gazete Haberi örneği

SEVGİ DOLU ÇOCUK KEDİNİN HAYATINI KURTARDI

Maltepe'de, bir sokak kedisinin yol kenarındaki demir parmaklıklar arasında sıkıştığını gören 10 yaşındaki Mertcan, itfaiye ekiplerini alarma geçirdi.

Maltepe'de, 10 yaşındaki Mertcan'ın hayvan sevgisi itfaiye ekiplerini alarma geçirdi. Babasının verdiği parayla doğum günü hediyesi almak için 2 arkadaşıyla birlikte dışarıya çıkan Mertcan, bir sokak kedisinin yol kenarındaki demir parmaklıklar arasında sıkıştığını gördü. Hayvanları çok sevdiği için bu duruma duyarsız kalmayan Mertcan, itfaiyeden yardım istedi. Maltepe itfaiye ekiplerini harekete geçiren olay İdealtepe sahil yolunda yaşandı. 10. yaş gününe giren Mertcan Kıvanç, babasından aldığı bir miktar parayla doğum günü hediyesi almak için evden çıktı. Peshoptan küçük bir kedi almak istediği için yanına 2 arkadaşını da alan küçük Mertcan, yürürken demir parmaklıklar arasında sıkışan kedinin sesini duydu. Önce kediyi kurtarmak isteyen Mertcan, korkuya kapılan hayvanın saldırgan davranması nedeniyle başarılı olamadı. Çareyi itfaiye ekiplerine haber vermekte bulan küçük çocuk, yoldan geçen bir vatandaşın cep telefonundan 110'u arayarak yardım istedi. Kısa sürede olay yerine gelen itfaiye ekipleri, sıkışan kediyi kurtarmak için çalışma başlattı. Kurtarma sırasında da itfaiye ekiplerinin yanında bekleyen Mertcan, "Hayvanları çok seviyorum. Doğum günü hediyesi olarak kendime kedi almak için dışarıya çıkmıştım. Bu kedinin mahsur kaldığını görünce itfaiyecilerim ağabeylere haber verdim." dedi.

Özel aletlerle demir parmaklıkları kesen itfaiye görevlisi, kediyi sıkıştığı yerden kurtardı. Kurtarma sırasında kedi ile kurtarma görevlisi arasında ilginç görüntüler oluştu. Defalarca itfaiye erinin elini sıran hayvanı bulunduğu yerden çıkarmak kolay olmadı. Bir süre sonra kurtarılan kedi yeniden sokağa bırakıldı.

DHA
Yaşam Haberleri
Giriş Tarihi: 4.10.2015 11:36

Başları Biliyormuydunuz?

112'ye gelen çağrılarının yarısının asılsız ihbar olduğunu biliyor muydunuz?

Ek 2: Çalışma Yaprağı Örneği

Türkiye'nin en iyi gazetesi "Düşünüyorum" gazetesinde yazar olduğunuzu düşünün. Aşağıdaki yer alan haberin başlığundan ve resimlerden yola çıkarak gazete haberinin devamını ne olacağını tahmin edin ve devamını siz yazın.

Türkiye'nin En İyi Gazetesi

DüşünüYORUM

04.01.2018 Perşembe

DENİZE ATILAN ÇÖPLER BALIKLARI ÖLDÜRÜYOR

Trabzon belediyesi "Her geçen gün Trabzon'umuzun sahilleri, dereleri, akarsuları ve denizleri bilinçsizce atılan sıvı ve katı atıklarla kirlenmektedir" açıklamasını yaptı. Deniz ve derelere atılan çöplerin balıkları öldürdüğü bildirildi. Bu durumun önlenmesi amacıyla Trabzon halkına şu uyarıyı yaptı.

Ek-3: Çalışma Yapağı Değerlendirme Ölçütleri

"Denize Atılan Çöpler Balıkları Öldürüyor" Değerlendirme Ölçütleri					
Ölçütün Adı	Ölçütün Niteliği				
	Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştiril meli	Boş/Anlamsız
Gazete haberinin içeriğine uygun bir şekilde gazete haberinin devamını yazar.					
Gazete haberinin ilk kısmını okuyarak haberin devamında olabilecek sonuçlarla ilgili çıkarımlarda bulunur.					
Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda gerekli önerilerde bulunur.					
Duygu ve düşüncelerini ifade ederken empati kurabilmiştir.					